

Terje Bøhler

«Vassdragsleden Øverlandselva»

Kortreist friluftsliv og naturglede

Norsk Vannforening - 20 september 2023
Vannprisen for 2023 til Bo Wingård

www.baerumelv.no

... og følg oss gjerne på våre FB-sider «Bærum Elveforum»

Elvevenner og elvegrupper

Bærum Elveforum har rundt 500 «elvevenner» (ikke-betalende medlemmer). I tillegg har vi mange elvegrupper som er sterkt knyttet til Bærum Elveforum. Disse driver frivillig arbeide av ulik karakter.

- Lysakervassdragets Venner
- Øverlandsvassdragets Venner
- Engervannets Venner
- Mølladammen Restaureringsprosjekt
- Skallumdammens Venner
- Jarmyras Venner

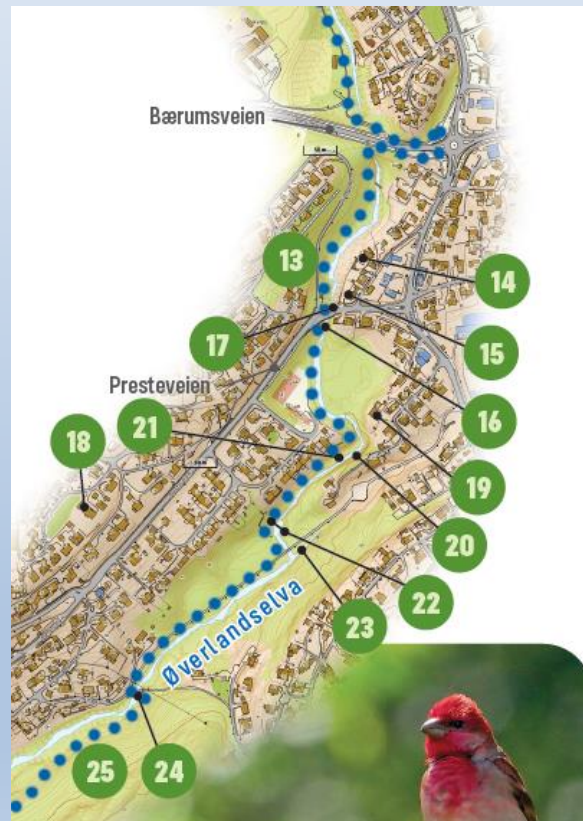
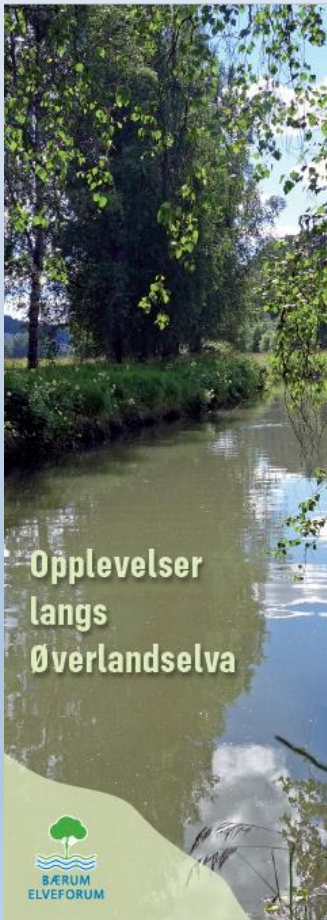

Vassdragsleden Øverlandselva

- Sammenhengende sti/turvei langs Øverlandselva
- Langs allerede etablerte stier/turveier
- Sette opp info-skilt (lokalhistorie)
- Sette opp noen spisebenker
- Sette opp noen sittebenker
- Sponsorere
- «Offisiell åpning» når skilt og benker er på plass
- En vinn, vinn, vinn, vinn, vinn - situasjon

Vassdragsleden Øverlandselva

Sette opp info-skilt med tekst/bilder fra
turbrosjyren «[Opplevelser langs Øverlandselva](#)» (link)

30 Lakseoppdrett i Engervannet i 1869

Engervannet var, sammen med Hunnbotn i Borge i Østfold, Norges første oppdrettsanlegg for laks og sjørret i «saltvand». Gårdene Løkeberg, Løkke og Blommenholm gikk 10. februar 1869 sammen om et oppdrettsanlegg for ørret og laks i Engervannet. Yngel skulle slippes ut i Øverlandselva og etter et par år ville de gå ned i «saltvandsparken» i Engervannet og vokse seg store. Ved Engervannets utløp skulle et stengsel hindre fisken i å komme videre ut i havet. De to-tre gamle stolpene på den lille øya i Engervannoset er de siste synlige rester av denne saltvandsparken fra 1869.

Prosjektet med «saltvandsparken» (punkt 30) lyktes ikke, og mesteparten av sperringene (trestokkene) ble fjernet etter få år. Likevel kunne man til utpå 1980-tallet, da dette bildet ble tatt, se en god del av dette stengselet ved Rønne elv (Norges korteste elv med eget navn).
Foto Magnus Berg

Vassdragsleden Øverlandselva

Sette opp info-skilt – A1 oversiksskilt i «hver ende» av vassdragsleden

Vassdragsleden Øverlandselva

Sette opp info-skilt – A1 oversiksskilt i «hver ende» av vassdragsleden

Velkommen til vassdragsleden ØVERLANDSELVA

Punkt 7 Steinbroen. Foto Terje Bahler.

- 1 **To bekkjer blir en elv** – Øverlandselva starter der Sæterbekken og Østernbekken møtes.
- 2 **Sumpskogen** – Området mellom Øverland gård og Haga har et svært rikt skog- og elvemiljø.
- 3 **Haga golfbane** – Haga og Nordhaug golfbaner samt Toppgolf treningscenter utgjør tilsammen Norges største golfanlegg.
- 4 **Øverland gård** – Gården er nevnt i et diptom fra 1347, og har en lang historie.
- 5 **Øverland sag** – Øverland sag lå ved Øverlandskvenna (6). Sagen omtales i 1611, 1671 og 1686 i forbindelse med skattlegging.
- 6 **Øverlandskvenna** – Kvernen lå i den vesle fossen nedstrøms Øverlandsbroen. Det er såvidt man kan se rester av grunnmuren.
- 7 **Øverlandsbroen–steinbroen** – Den gamle steinbroen over Øverlandselva fra 1838 er godt bevart.
- 8 **De kommunale fyllingene Øverland-I og Øverland-II** – Den kommunale søppeffyllingen Øverland-I lå rett nord for Gamle Ringeriksvei. Den var i bruk fra 1960 til 1963. Øverland-II lå på Jordet på vestsiden av elva, rett sør for Gamle Ringeriksvei, og var i bruk mellom 1963 og 1967.
- 9 **Hoppbakken på Øverland** – Hoppbakken ble anlagt på 1930-tallet. Bakken hadde naturlig tillag og snøhopp. Øvarenet gikk langt opp i åsen mot Edelgranveien. På 1950-tallet ble det tradisjonelle

Punkt 3 Sumpskogen. Foto Terje Bahler.

- 10 **Vaskeplasse på Haslum og Asterud** – Den ene lå oppstrøms Nesbroen og den andre på Asterud.
- 11 **Nesbroen** – Brostedet her er gammelt, fra da strekningen Sandvika-Evje-Nes-Haslum kirke ble rodelagt i 1826, noe som innebar et offentlig pålegg om at tilgrensende gårder skulle vedlikeholde veien.
- 12 **Sager og kverner ved Nesbroen** – Nes sag lå på vestsiden av elva, få meter nedstrøms Nesbroen. Kvernhuset lå også på vestsiden av elva, få meter nedstrøms Nes sag. Haslum sag lå rett nedstrøms Haslumkvenna. Sagen er nevnt i 1611 i forbindelse med skattleggingen. I dag finnes ingen spor igjen.
- 13 **Steinalderbosetting** – I steinalderen lå havet 50–60 meter over dagens nivå. Havnivået gikk omtrent der Prestevollbrøn ligger i dag. I skogen overfor Skogfaret er det funnet en boplass fra steinalderen (1800 f.Kr.).
- 14 **Løkeberg kalkovn** – På Løkeberg gård (18) var kalkbrenning en binæring til jordbruket. Løkeberg gård hadde kalkovn allerede i 1661. Ny ovn ble satt opp i 1843, men ble ikke tatt i bruk.
- 15 **Pottemakeriet – Løkeberg lervarefabrik** – Pottemakeriet ble bygget på østsiden av Pottemakerbrøen (17)/Prestevollbrøen nær kalkovnen. Det er ingen spor etter fabrikk, men den som leter, finner fremdeles gamle potteskår i elva nedstrøms Pottemakerbrøen (17). Fabrikken ble senere flyttet til østsiden av Kirkeveien der leiruttaket lå, og var i drift helt frem ca. 1950.

- 16 **Sagfossen** – Sagfossen er fossen ved Prestevollbrøen. Allerede i 1611 lå det en sag her.
- 17 **Pottemakerbrøen** – broen i Prestevollbrøen ble bygget i 1838, og fikk navnet etter pottemakeriet som lå på østsiden av elva. Fundamentene etter broen ses ca. 10 meter oppstrøms dagens bro.

- 18 **Løkeberg gård** – Gården er fra 1700-tallet og er i dag privatbolig. Tidligere bebyggelse er nevnt allerede på 1500-tallet, og fikk senere navnet Øvre Løkeberg.
- 19 **Nedre Løkeberg gård** – Gården lå rett nordst for Kvernfossen (21).
- 20 **Tidligere utløp for Nadderudbekken** – Den murte «tunnelåpningen» på sørsøstsiden av elva er det tidligere kunstige utløpet for Nadderudbekken.
- 21 **Kvernfossen og kvernhuset på Løkeberg** – Kvernhuset lå nedenfor Kvernfossen. Kvernen tilhørte gården Løkeberg (18), og er nevnt i forbindelse med en skylddeling i 1843. Løkeberg-brødrene Christen og Hans Christensen delte gården i Øvre og Nedre Løkeberg. Rester etter vannrenna og ruiner etter kvernhuset er synlige i dag.
- 22 **Målestasjonene i Blomsterkroken** – Navnet er etter et gartneri som tidligere lå ved Prestevollbrøen rett nord for målestasjonene. Bærum kommune har i dag to målestasjoner her.
- 23 **Nadderudbekken** – Nadderudbekken renner ut i Øverlandselva ved Blomsterkroken. Bare de nederste ca. 50 meterne er åpen.
- 24 **Kloppa** – Kloppa er i dag navnet på stedet og broen der gangveien går over elva. Navnet ble offisielt i 1971.
- 25 **Edeløvslogen** – Mellom Engerjordet og Kloppa (24), langs elvas sørsøst side, ligger et vakkert løvskogsområde som er vernet som naturreservat.
- 26 **Cryta – hoppbakke og akebakke** – I dag er Cryta en populær akebakke om vinteren. Før og etter 2. verdenskrig lå det to hoppbakker her med ca. 15 meter hoppelengde.
- 27 **Enger gård** – Den tidligere husmannsplassen, nevnt i skifte fra 1772 og med aner helt tilbake til middelalderen, ga navn til Engervannet og boligområdene rundt.
- 28 **Engervannet** – Vannet er smalt og langstrakt. Ved flo sjø strømmer saltvann opp i Rønne elv og ut i vannet. Ved fjære sjø blir det tyngre saltvannet liggende under det lettere ferskvannet. Engervannet har et spesielt brakkvannmiljø med et rikt dyre- og planteliv.
- 29 **Flyndrebukta** – Flyndrebukta kan vitne om at det i tidligere tider var godt flyndrefiske her.
- 30 **Saltvandsparken oppdrettsanlegg i Engervannet** – Engervannet var, sammen med Hunnbotn i Borge i Østfold, Norges første oppdrettsanlegg for laks og sjøørret i «saltvand». Ynglet skulle slippes ut i Øverlandselva og etter et par år ville de gå ned i «saltvandsparken» i Engervannet og vokse seg store. Ved Engervannets utløp skulle et stengsel hindre fisken i å komme videre ut i havet. De to tre gamle stolpene på den lille øya i Engervannet er de siste synlige rester av denne saltvandsparken fra 1869.

Punkt 9: Hoppbakken på Øverland. Foto Bærum bibliotek, Bærumssamlingen / Birger Oppgaard.

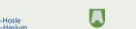
Punkt 21 Kvernhuset på Løkeberg. Foto Solveig Eriksen.

Punkt 6: Øverlandskvenna. Foto Bærum bibliotek, Bærumssamlingen.

MER INFO

Mer info er å lese i turbrojeren Opplevelser langs Øverlandselva. Fås på Bærumsbibliotekene eller i digitalversjon fra QR-koden.

Vassdragsleden Øverlandselva

Sette opp info-skilt – A3-skilt med lokalhistorie fra stedet

Vassdragsleden Øverlandselva

Sette opp info-skilt – A3-skilt med lokalhistorie fra stedet

Velkommen til **BAKKE BRO**

SÆTERBEKKEN

baerumelvy.no

●●● = 5,5 km tursti/
turvei/vei

Bakke bro over Sæterbekken ved Ankerveien

Sæterbekken heter bekken som renner her. Fra sin kilde i Sætertjernet ved Haslumseter kapell, er det mange små-bekker som gir sitt bidrag på dens vei nedover til den møter Østernebekken og danner Øverlandselva. Dette elvemøtet er ca. 300 meter nedstrøms her du står nå.

Bakke bro er det mange som kaller broen her. I andre kilder er den beskrevet som Bakkebroen eller Bakkeløkkbroen etter husmannsplassen Bakken som lå vest for Sæterbekken.

Ankerveien heter veien du står ved nå. Dette er en gammel vei som ble anlagt 1791-93 av Peder Anker (1749-1824). Dette var en forbindelsesvei mellom Bærum Verk, som ble kjøpt av Anker 1791, Fossum masovn og stangjernhammer og Maridals-hammeren, der det lå en vannkraftdrevet stanghammer som banket jernet til stenger.

Saghytta (bildet), den lille stua som ligger i krysset Ankerveien-Murenveien, ca. 300 meter oppover langs Ankerveien i sørvestlig retning. Saghytta ble tidligere brukt som arbeidsbolig for de som jobbet på saga som lå langs Ankerveien 100 meter nærmere Sæterbekken. Her var en lokomobilsag som ble drevet av en flyttbar dampmaskin med kjele. Saghytta ble antagelig bygget på slutten av 1800-tallet og skal ha vært i bruk fram til 1980-tallet. Hytta ble tidligere av mange kalt for Pettersenhytta etter en fastboende der.

Haga og Nordhaug golfbaner og Toppgolf treningscenter

Haga golfklubbs 27 hulls mesterskapsbane åpnet i 2003. Med Nordhaug golfklubbs 9 hulls bane og Toppgolfs treningscenter og drivingrange vis-à-vis utgjør disse til sammen Norges største og mest komplette golfanlegg. Restauranten på Haga Golfklubb og kafeen på Toppgolfsenteret er åpent for publikum.

Kilder: Lokalhistoriewiki, Wikipedia
Christensen, T. (1996). *Natur- og kulturminner i Bærummarka*. Bærummarkas Venner.

Gård Foto&id

Vassdragsleden Øverlandselva

Sette opp noen spisebenker

Vassdragsleden Øverlandselva

Sette opp noen sittebenker

Vassdragsleden Øverlandselva

Sette opp noen sittebenker – med sponsornavn/-logo

Vassdragsleden Øverlandselva

Sponsorer

Vassdragsleden Øverlandselva

[Offisiell åpning \(link\)...](#)

Vassdragsleder – vinn, vinn, vinn, vinn ... Biologiske oaser

Vassdragsleder – vinn, vinn, vinn, vinn ...

Tilstrekkelig brede kantsoner svært viktig

**Tilstrekkelig brede soner med naturlig vegetasjon
må etableres (der slike ikke finnes).**

De elvenære arealene må tilgjengeliggjøres for publikum i vår svært arealpressede kommune. Etablere smale stier («en i bredden») der stier ikke finnes, for å få sammenhengende turveier/turstier langs vassdragene.

Med avrenningsproblematikk (Oslofjorden), arealutbygging, tap av naturmangfold, mer styrtregn, må de elvenære arealene ha tilstrekkelig brede vegetasjonssoner:

- **Nærturområder** (kortreist, miljøvennlig, folkehelse)
- **Biologiske oaser** (naturmangfold, viltkorridorer, robuste økosystemer)
- **Absorpsjon av næringsstoffer (N/P) og hindring av jordpartikkelavrenning**
- **Reduserer flomskader** (når harde flater unngås nær elver og bekker)
- **Dette gir stor gevinst for** naturmiljø, nærfriluftsliv (Vassdragsleder), folkehelse og privat-/samfunnsøkonomi (reduserer flomskader)

Vassdragsleden Øverlandselva

Ryddedugnader med Rotary vår og høst

- Eiksmarka Rotary rydder fra Grini Næringspark til Øverland (Gml. Ringeriksvei)
- Bekkestua Rotary rydder fra Øverland (Gml. Ringeriksvei) til Presteveien
- Fornebu/Lysaker ryddet tidligere fra Presteveien til Engervannet (nå overtatt av Bærum Elveforum)

Vassdragsleden Øverlandselva

DNT's «Urbangruppe» og Bærum Naturfestival

- DNT Bærum etablerte egen «urbangruppe» for å merke (skilting) langs vassdragsleden
- Bærum Naturfestival arrangerer årlig både kulturhistoriske vandringer og naturfaglige turer langs vassdragsleden (samarbeid med Birdlife A&B lokallag og Norsk Botanisk Forening)

Alle applauderer vassdragstiltak ...
men vassdragene trenger vår hjelp

